

Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger

Deres ref

Vår ref

Dato

2021/17528-SILSÆ

24.01.2022

Innspill til Skjelettutvalget fra Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen (UiB) viser til brev av den 01. november 2021, hvor Skjelettutvalget ber om innspill til revidert versjon av forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger. Skjelettutvalget ønsker alle innspill, men inviterer særlig til innspill på nye momenter i veilederen.

UiB ser på utkastet til den nye veilederen som en forbedring. Det er viktig at veilederen revideres jevnlig og på den måten gjenspeiler nye forskningsetiske problemstillinger og behov. Strukturen i dokumentet er dessuten ryddig og dekker den sentrale tematikken på en hensiktsmessig måte. UiB har sendt forslaget til revidert veileder på intern høring og har bedt fagmiljøene kommentere forslaget til veileder. Høringen er også behandlet i Redelighetsutvalget ved universitetet. Våre merknader er strukturert i tråd med disposisjonen i veilederen.

Merknader til utkastet

Formål og avgrensning

Fotnote 1 er en helt sentral passasje for det videre dokumentet, og derfor foreslår vi at denne innarbeides i hovedteksten i dokumentet.

I andre avsnitt kommer det frem at forskning på menneskelige levninger inkluderer en rekke fagområder. Vi vil imidlertid peke på at paleobiologi er et sentralt fagfelt, som vi mener bør erstatte bioarkeologi. Vi foreslår derfor at andre avsnitt endres til: «Forskning på menneskelige levninger foregår innen og mellom mange fagfelt som arkeologi, paleobiologi, antropologi, medisin, genetikk, m.fl. For noen av fagene er skjelettmateriale det viktigste kildematerialet en har. Veilederen er derfor ikke knyttet til ett fagfelt, men vil være relevant innenfor et større spekter av fagområder.»

Målgrupper og ansvar

I første avsnitt er det i første setning en henvisning til fotnote 3, som delvis er overlappende med andre setning. Vi forslår at disse blir slått sammen og at fotnoten fjernes.

Del A - Ulike grupper (punkt 5)

I andre avsnitt første setning foreslår vi fjerne ordet «utenfra».

Vi foreslår også at «av forskere fra majoritetsgrupper» legges til og «iboende» erstattes av «nødvendigvis» i siste avsnitt på side 6, slik at setningen endres til: «Forskning på individer fra urfolk og historisk undertrykte grupper av forskere fra majoritetsgrupper er ikke nødvendigvis uetisk, men krever en særlig forskningsetisk bevissthet.»

Del B - Destruksjon og etterprøvbarehet (punkt 8)

Etter første setning foreslår vi at følgende tekst legges inn som en ny fotnote: «Noen metoder som anses ikke-destruktive, for eksempel røntgenstråler eller synkrotronlys, kan imidlertid forårsake skade på biomolekylær materialer som proteiner eller DNA. Registrering av et materiales akkumulerte eksponering for stråling bør være standard».

Vi ønsker også at det tas inn et nytt avsnitt:

«Etterprøvbarehet er viktig for destruktive prøver. En bør stille seg spørsmål om en bør sikre seg at det alltid skal finnes et restmateriale etter prøvetaking. Dette fordi en alltid bør ha mulighet til å gjennomføre minst en ny analyse på samme materiale (for eventuell senere kontroll av prøveresultat). Hvis destruktive prøver ikke etterlater et restmateriale, vil en aldri kunne etterprøve/kontrollere at prøvesvaret som en fikk var/er korrekt. Enhver forskning skal være etterprøvbare. Det er uansett en viktig forskningsetisk vurdering som må gjøres før en bestemmer seg for å «bruke opp» et materiale av menneskelige levninger. Et oppbrukt materiale vil nødvendigvis frata andre forskere muligheten til fremtidig forskning».

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Robert Rastad
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.